

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6CdoPr/6/2023
Identifikačné číslo spisu: 2519202266
Dátum vydania rozhodnutia: 23.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:2519202266.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X. L., narodený X. N. XXXX, O. X, I., zastúpený advokátom JUDr. Matejom Valjentom, Jesenského 232, Partizánske, proti žalovanej Schavemaker Slovakia, s. r. o., Seredská 4012/247, Trnava, IČO: 35 978 406, zastúpená advokátom JUDr. Martinom Kanásom, Školská 3, Nitra, o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy, vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 15Cpr/3/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11CoPr/3/2022 z 28. februára 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Piešťany (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 15Cpr/3/2019-339 z 30. júna 2022 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že prvým výrokom určil, že skončenie pracovného pomeru okamžitým skončením podľa § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce z 9. júla 2019, doručené žalobcovi 22. júla 2019, je neplatné, druhým výrokom žalovanú zaviazal žalobcovi zaplatiť náhradu mzdy vo výške celkom 17.184 eur za obdobie od 13. septembra 2019 do 8. marca 2022 a tretím výrokom priznal žalobcovi voči žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil právne § 151 ods. 1, § 153 ods. 1, 2, 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 13 ods. 3, § 59 ods. 1 písm. c), § 68 ods. 1 písm. b), § 68 ods. 2, § 70, § 74, § 77, § 79 ods. 1, 2, § 134 ods. 1, 2, 3, 4, zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej len „Zákonník práce“), § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Vecne odôvodnil rozsudok tým, že žalobca bol u žalovanej zamestnaný ako vodič medzinárodnej kamiónovej dopravy. Žalobca bol práceneschopný do 25. júna 2019, pričom ukončenie práceneschopnosti zaslal

žalovanej nasledujúci deň poštou. Zo strany žalovanej došlo k okamžitému skončeniu pracovného pomeru listom z 9. júla 2019, ktorý bol doručený žalobcovi 22. júla 2019. Ako dôvod žalovaná uviedla § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, keď porušenie pracovnej disciplíny malo spočívať v trojdňovej absencii žalobcu po ukončení jeho práceneschopnosti. Skončenie pracovného pomeru bolo prerokované so zástupcami zamestnancov 8. júla 2019. Okresný súd za nespornú považoval skutočnosť, že došlo k neplatnému skončeniu pracovného pomeru okamžitým skončením podľa § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, a to s poukazom na koncentráciu konania, kedy žalovaná napriek výzve účinne nepoprela skutkové tvrdenia žalobcu, ako aj vzhľadom na vyjadrenie právneho zástupcu žalovanej, ktorý opakovane priznal nedostatky okamžitého skončenia pracovného pomeru a uviedol, že sporná je uplatnená náhrada mzdy. Neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru mal okresný súd za preukázanú aj z vykonaného dokazovania. Podľa dohody o zmene pracovnej zmluvy z 28. februára 2018 žalobca nemal stále pracovisko, ani pracovný čas, tieto boli závislé od požiadaviek zamestnávateľa. Po oznámení ukončenia práceneschopnosti zamestnávateľ zamestnancovi neoznámil svoje požiadavky kedy a kde sa má dostaviť na výkon práce, ako to bolo zvykom u zamestnávateľa, ale pristúpil k okamžitému skončeniu pracovného pomeru. Takéto konanie okresný súd vyhodnotil ako konanie v rozpore s dobrými mravmi. Okresný súd v tejto veci uzavrel, že zo strany žalobcu nedošlo k závažnému porušeniu pracovnej disciplíny, samotnú trojdňovú absenciu, bez preukázania jej prípadných negatívnych dopadov na zamestnávateľa, nemožno považovať za závažné porušenie pracovnej disciplíny.

3. K uplatnenej a spornej náhrade mzdy súd prvej inštancie uviedol, že žalobca žalovanej oznámil, že trvá na ďalšom zamestnávaní listom doručeným žalovanej 13. septembra 2019. K žiadosti žalovanej, aby okresný súd jej povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížil, okresný súd konštatoval, že konanie zamestnávateľa, ktorý skončil pracovný pomer so zamestnancom bezprostredne po ukončení práceneschopnosti a bez toho, aby dodržal obvyklý postup, vykazuje znaky konania v rozpore s dobrými mravmi. Okresný súd sa nestotožnil s tvrdením žalovanej, že žalobca nespĺňal predpoklady pre výkon práce, pretože toto tvrdenie žalovaná nepreukázala a taktiež netvrdila a nepreukázala, že žalobcu upozornila na neplatnosť dokladov potrebných na výkon práce (vodičský preukaz, kvalifikačná karta vodiča a doklad o zdravotnej spôsobilosti). Súd prvej inštancie preto dospel k názoru, že neboli splnené podmienky pre zníženie, respektíve nepriznanie náhrady mzdy. Súd prvej inštancie tento dôvod nevzhladol ani v skutočnosti, že žalobca sa po okamžitom skončení pracovného pomeru zamestnal u iného zamestnávateľa. Žalobca bol nútený nájsť si novú prácu práve z dôvodu konania žalovanej, ktorá s ním bez právneho dôvodu neplatne skončila pracovný pomer a následne napriek oznámeniu žalobcu, že trvá na ďalšom zamestnávaní, jeho žiadosti nevyhovela. Skutočnosť, že žalobca v rozhodnom období poberal mzdu a starobný dôchodok nie je v intenciách súčasnej právnej úpravy relevantná pre posúdenie nároku na náhradu mzdy za obdobie presahujúce 12 mesiacov. Súd prvej inštancie preto priznal žalobcovi nárok na náhradu mzdy za obdobie od 13. septembra 2019 do 8. marca 2022. Pri určení výšky náhrady mzdy vychádzal z § 134 ods. 3 Zákonníka práce, keďže žalobca v rozhodnom období neodpracoval aspoň 21 dní alebo 168 hodín a použil namiesto priemerného zárobku pravdepodobný zárobok, ktorý zisťoval zo mzdy, ktorú by zamestnanec zrejme dosiahol. Na základe dohody o zmene pracovnej zmluvy z 28. decembra 2017, s účinnosťou od 1. januára 2018, bola mzda žalobcu v sume 576 eur, táto skutočnosť bola v konaní nesporná. Pravdepodobný hodinový zárobok žalobcu bol v rozhodnom období vo výške 3,5410 eur (576 x 3 mesiace/488). Pravdepodobný zárobok súd prvej inštancie zistil tak, že pravdepodobný priemerný hodinový zárobok 3,5410 eur vynásobil priemerným počtom pracovných hodín pripadajúcich v roku na jeden mesiac podľa týždenného pracovného času, čo podľa pracovnej zmluvy bolo 40 hodín týždenne a po zaokrúhlení predstavuje sumu 590,18 eur. Keďže žalobca si uplatnil náhradu mzdy podľa priemerného mesačného zárobku v sume 576 eur, čo predstavuje nižšiu sumu, ako tú, na ktorú by mu vznikol nárok, súd prvej inštancie žalobcovi priznal náhradu mzdy v súlade s tým, ako si ju uplatnil za obdobie 13. septembra 2019 do 8. marca 2022 v sume 17.184 eur.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

4. O odvolaní žalovanej rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 11CoPr/3/2022 z 28. februára 2023 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo

„rozsudok krajského súdu“), v ktorom prvým výrokom rozsudok okresného súdu v napadnutej časti výrokov II. a III. potvrdil a druhým výrokom žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, jeho výsledky jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach správne vyhodnotil a napokon dospel k správnym skutkovým záverom. Odvolací súd zdieľal v celom rozsahu právny záver súdu prvej inštancie, ktorý správne aplikoval hmotnoprávne ustanovenia a v súvislosti s danou vecou ich aj správne vyložil.

6. K námietke žalovanej týkajúcej sa záverov súdu prvej inštancie pri posudzovaní existencie podmienok pre krátenie, respektíve nepriznanie náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov a k námietke, že žalobca nemôže spravodlivo trvať na plnej výške náhrady mzdy z dôvodu výkonu práce pre iného zamestnávateľa odvolací súd poukázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý sa s uvedenými námietkami vyčerpávajúcim spôsobom zaoberal a odvolací súd jeho závery považoval za správne aj s poukazom na skutočnosť, že žalovaná v uvedených námietkach netvrdila nové skutočnosti, ale len zopakovala svoje námietky v konaní pred súdom prvej inštancie.

7. Odvolací súd považoval za nedôvodnú aj námietku žalovanej, že žalobca mal žalovanej ako zamestnávateľovi doručiť doklady potrebné na výkon jeho práce. Z § 2 bod 4 pracovnej zmluvy vyplývala povinnosť zamestnanca udržiavať doklady v platnosti, z ničoho mu ale nevyplývala povinnosť nové doklady predkladať žalovanej.

8. Za nepodstatnú považoval odvolací súd otázku, či sa žalobca po ukončení práceneschopnosti mal dostaviť do zamestnania alebo žalovaná mala žalobcu vyzvať na nástup do práce. Z hľadiska posudzovania nároku na náhradu mzdy odvolací súd považoval za podstatné či a kedy žalovaná vyzvala, respektíve umožnila žalobcovi pokračovať v práci potom, čo jej oznámil, že trvá na ďalšom zamestnávaní.

Dovolanie

9. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) CSP navrhujúc napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolateľka poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 331/2019 z 19. novembra 2019, ktorého závery nesprávne aplikoval odvolací súd. Podľa dovolateľky odvolací súd síce uvádza, čo je potrebné skúmať pri stanovení výšky náhrady mzdy a od čoho sa výška a časť náhrady mzdy odvíja, ale s poukazom na vykonané dokazovanie bol preukázaný iný skutkový stav. Odvolací súd mal pri stanovení náhrady mzdy zobrať do úvahy skutočnosť, že žalobca bol v období od 13. septembra 2019 do 8. februára 2022, teda v čase za ktorý žiada náhradu mzdy, zamestnaný u iného zamestnávateľa Stofingstav s.r.o., čo vyplynulo aj z vykonaného dokazovania. Ďalšou skutočnosťou, ktorú odvolací súd nezobral do úvahy pri rozhodovaní boli neplatné doklady žalobcu potrebné na výkon práce pre žalovanú v čase ukončenia jeho práceneschopnosti. Spôsobilosť na vedenie nákladného vozidla - vodičský preukaz skončil platnosť 8. mája 2019, žalobca bol taktiež povinný absolvovať školenia BOZP. Doklad A1 preukazujúci legálne zamestnanie vodiča v EÚ bol u žalobcu neplatný. Dovolateľka v tejto veci poukázala na to, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky ohľadne náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru a jej výšky a obdobia odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe.

10. K dovolaniu žalovanej sa vyjadril žalobca, ktorý dovolaciemu súdu navrhol dovolanie odmietnuť, a to s poukazom na skutočnosť, že žalovaná neuviedla žiadne nové argumenty a dôkazy, ktoré by neuviedla už v konaní pred súdom prvej inštancie alebo odvolacím súdom. Súd prvej inštancie dal žalovanej jednoznačné odpovede a s námietkami žalovanej sa dostatočne vysporiadal aj odvolací súd. Žalobca zastáva názor, že rozsudky súdov oboch inštancií sú v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou súdov v podobných veciach.

Posúdenie vecí dovolacím súdom

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „Najvyšší súd SR“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), súčasne za splnenia podmienok právneho zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť.

12. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu a to z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

13. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

14. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

15. V danom prípade z dovolania žalovanej vyplýva, že napáda rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu z dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

16. V zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

17. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným,

určitým a zrozumiteľným spôsobom).

18. Prejednávajúci senát dovolacieho súdu sa stotožňuje s právnymi závermi vyjadrenými v uznesení NS SR sp. zn. 2Cdo/203/2016, v zmysle ktorého otázku (ne)prípustnosti dovolania rieši dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR, ktorá nebola odvolacím súdom rešpektovaná, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal už skôr Najvyšší súd SR vo svojich rozhodnutiach.

19. V dovolaní, ktorého prípustnosť vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia Najvyššieho súdu SR doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

20. Ustálená rozhodovacia prax je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorými v systéme všeobecného súdnictva je Najvyšší súd SR, ale nepochybne sú nimi aj Ústavný súd Slovenskej republiky, Európsky súd pre ľudské práva a v prípade aplikácie únievého práva aj Súdny dvor Európskej únie. Ustálená rozhodovacia prax zahŕňa nielen naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanoviská vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018), ale aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia Najvyššieho súdu SR názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali (sp. zn. 3Cdo/6/2017, sp. zn. 3Cdo/158/2017, sp. zn. 4Cdo/95/2017, sp. zn. 5Cdo/87/2017, sp. zn. 6Cdo/21/2017, sp. zn. 6Cdo/129/2017, sp. zn. 8Cdo/33/2017).

21. V danom prípade dovolateľka zastúpená právnym zástupcom v dovolaní namietala, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe v právnej otázke možnosti zníženia náhrady mzdy pri neplatnosti skončenia pracovného pomeru a jej výšky a moderácie náhrady mzdy, ak presahuje obdobie viac ako 12 mesiacov. Poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 331/2019 z 19. novembra 2019 a odvolaciemu súdu vytýkala, že neskúmal, či na strane zamestnávateľa nenastali také skutočnosti, ktoré mu objektívne znemožnili, aby zamestnancovi umožnil pokračovať v práci. V tejto súvislosti dovolateľka poukázala na neplatnosť dokladov zamestnanca v čase po skončení práceneschopnosti a na skutočnosť, že žalobca bol poberateľom starobného dôchodku a bol zamestnaný u iného zamestnávateľa v období, za ktoré žiada priznať náhradu mzdy.

22. Dovolací súd po preskúmaní obsahu dovolania konštatuje, že z dovolania nebola zrejماً právna otázka, ktorou sa má zaoberať a pri riešení ktorej sa odvolací súd mal odkloniť od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľka poukázala len na skutkové okolnosti sporu v súvislosti s povinnosťou zamestnávateľa vyplatiť zamestnancovi náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru a na možnosti uplatnenia moderačného oprávnenia súdu, bez špecifikovania konkrétneho právneho problému, ktorým by sa dovolací súd mal zaoberať. Upriamil pozornosť na dôvody okamžitého skončenia pracovného pomeru, ktoré boli vymedzené trojdňovou neospravedlnenou absenciou žalobcu. Dovolací súd po oboznámení sa s nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 331/2019 z 19. novembra 2019 konštatuje, že rozsudok odvolacieho súdu je v súlade s tam vysloveným názorom Ústavného súdu SR. V

tejto súvislosti dovolací súd odkazuje na bod 46. citovaného nálezu, podľa ktorého skutočnosť, že zamestnanec je starobným dôchodcom a popri mzde poberá starobný dôchodok (ako žalobca v tomto prípade), nemožno považovať za takú, ktorá zamestnávateľovi objektívne znemožňuje, aby zamestnancovi umožnil pokračovať v práci a vyplácať mu mzdu. Ku skutočnosti, že ak bol žalobca v rozhodujúcom čase starobným dôchodcom, znamená to automaticky splnenie zákonného predpokladu na moderáciu (zníženie) priznanej náhrady mzdy, sa Ústavný súd SR nevyjadril. K tejto otázke sa ale vyjadril Najvyšší súd SR práve v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/157/2010 zo 14. septembra 2011 tak, že ustanovenie § 79 ods. 2 Zákonníka práce treba vykladať tak, že súd môže na žiadosť zamestnávateľa primerane znížiť náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov len výnimočne, ak by výkon práva na náhradu mzdy bol v rozpore s dobrými mravmi v zmysle čl. 2 Zákonníka práce.

23. Z článku 2 Zákonníka práce vyplýva, že pracovnoprávne vzťahy podľa tohto zákona môžu vzniknúť len so súhlasom fyzickej osoby a zamestnávateľa. Zamestnávateľ má právo na slobodný výber zamestnancov v potrebnom počte a štruktúre a určovať podmienky a spôsob uplatnenia tohto práva, ak tento zákon, osobitný predpis alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak. Výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávnych vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi; nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spoluzamestnancov.

24. Podľa § 79 ods. 1 Zákonníka práce ak zamestnávateľ dal zamestnancovi neplatnú výpoveď alebo ak s ním neplatne skončil pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a ak zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho naďalej zamestnával, jeho pracovný pomer sa nekončí, s výnimkou, ak súd rozhodne, že nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával. Zamestnávateľ je povinný zamestnancovi poskytnúť náhradu mzdy. Táto náhrada patrí zamestnancovi v sume jeho priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru.

25. Podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce (v znení účinnom ku dňu 9. júla 2019), ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov.

26. Výšku nároku na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru môže zamestnávateľ minimalizovať dvoma spôsobmi a to buď umožní zamestnancovi pracovať (ak o to zamestnanec požiadal) alebo môže v súdnom konaní požadovať primerané zníženie/nepriзнание náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov. V tejto veci uplatňuje dovolateľ v spore druhú alternatívu - zníženie náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov. V dovolaní v zásade len zopakoval argumentáciu z odvolacieho konania a zdôraznil, že žalobca nedisponoval platnými dokladmi, keď mu vodičské oprávnenie bolo vydané až 4. septembra 2019 a predmetná žaloba bola podaná 13. septembra 2019 a v ten istý deň žalobca oznámil žalovanému, že na zamestnaní trvá. Odvolací súd sa podrobne k uvedenej argumentácii dovolateľky vyjadril v bodoch 18. - 30. odôvodnenia rozsudku. Vysvetlil z akých dôvodov k zníženiu náhrady mzdy podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce nepristúpil (body 19. - 26. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Dovolací súd upriamuje i pozornosť na bod 23. odôvodnenia odvolacieho súdu, o tom že z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalobca disponoval všetkými dokladmi potrebnými na výkon práce ku dňu oznámenia, že trvá na ďalšom zamestnávaní. Žalovaný na žiadosť žalobcu nereagoval. Podľa § 442 CSP je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

27. Keďže dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach o tom, ktorú otázku mala dovolateľka na mysli, nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nemôže Najvyšší súd SR pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávnych a

hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľky (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľku); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil), porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

28. Z pohľadu dovolacieho súdu podstatou dovolania nebol právny problém, pri riešení, ktorého sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe, ale nesúhlas dovolateľa s rozhodnutím a s právnym záverom odvolacieho súdu. Súdy oboch inštancií vo svojich rozsudkoch poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/157/2010 a na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 331/2019 z 19. novembra 2019, stotožnili sa s nimi a rozhodli v súlade so závermi v nich obsiahnutých. Súd prvej inštancie v bodoch 82, 84 až 86 a 88 rozsudku zrozumiteľným a jasným spôsobom žalovanej vysvetlil prečo neobstoja jej tvrdenia jednak o neplatnosti dokladov žalobcu (rovnako i bod 23. a 24. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) a aj o duplicitnej mzde žalobcu (bod 26. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), a teda prečo neboli splnené podmienky pre zníženie alebo nepriznanie náhrady mzdy. S uvedenými závermi súdu prvej inštancie sa v plnom rozsahu stotožnil odvolací súd v bode 22 a nasl. rozsudku. Odvolací súd zdôraznil, že dôvody na zníženie náhrady mzdy v tomto spore zistené neboli a poukázal na dôvody obsiahnuté v bode 88. rozsudku súdu prvej inštancie (žalovaný nevyzval žalobcu, aby nastúpil do zamestnania, neumožnil mu, aby pokračoval v práci; rovnako ho nevyzval na predloženie platných dokladov vodiča /ak mal žalovaný poznatky o neplatnosti vodičského oprávnenia žalobcu alebo ďalších dokladov/). Samotná polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia a záverov, ku ktorým dospel v rozhodnutí alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navyiac dovolací súd poukazuje aj na zmenu právnej úpravy, podľa ktorej rozhodoval Najvyšší súd SR vo veci 6Cdo/157/2010, konkrétne § 79 ods. 2 Zákonníka práce. Z uvedeného ustanovenia bola medziasom vypustená s účinnosťou od 1. septembra 2008 časť za bodkočiarkou (Ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje deväť mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci deväť mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy zamestnancovi vôbec nepriznať; súd pri svojom rozhodovaní prihliadne najmä na to, či zamestnanec bol v tomto čase zamestnaný u iného zamestnávateľa, akú prácu tam vykonával a aký zárobok dosiahol alebo z akého dôvodu sa do práce nezapojil.), a teda pôvodne zákonom stanovená podmienka prihliadať pri rozhodovaní o znížení náhrady mzdy na to, či bol žalobca v posudzovanom čase zamestnaný u iného zamestnávateľa, akú prácu tam vykonával a aký zárobok dosiahol alebo z akého dôvodu sa do práce nezapojil, už v tomto spore nebola rozhodujúca, keďže bola zo zákona vypustená.

29. V § 421 ods. 1 CSP sú taxatívnym spôsobom vymenované rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a umožňuje uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Z § 421 ods. 1 písm. a) CSP však nevyplýva ani len náznak toho, že by bolo dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý sa s prijatým právnym záverom vyplývajúcim z ustálenej rozhodovacej praxe stotožnil a teda sa od ustálenej rozhodovacej praxe neodklonil, ale podľa prezentovaného názoru dovolateľky sa odkloniť mal. Právna úprava obsiahnutá v uvedenom ustanovení je jednoznačná, jasná a nevyvoláva možnosť inej interpretácie, preto podľa názoru dovolacieho súdu výklad uvedeného ustanovenia sa nesmie priečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné (čl. 3 ods. 2 Základných princípov CSP).

30. K nemožnosti extenzívneho výkladu § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa vyjadril Veľký senát Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR (ďalej aj „Veľký senát“) v uznesení sp. zn. 1VCdo/1/2019 z 26. novembra 2019, z ktorého vyplýva, že „pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktoré boli nastolené právoplatným rozhodnutím (I. ÚS 106/2019). Otázkou posúdenia prípustnosti dovolania rieši

zákon. Posúdenie predpokladov zákonných (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv strany sporu (účastníka konania) v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 35/02). Postup príslušného súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia práva strany sporu, resp. účastníka konania (m. m. I. ÚS 156/2018, II. ÚS 465/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v rámci svojho rozhodovania dospel k záveru, že k porušeniu princípu vyplývajúceho z čl. 2 ods. 3 Ústavy SR dochádza, ak súd ústavne nekonformným výkladom CSP odoprie procesnému úkonu strany ako slobodnému prejavu jej vôle tie dôsledky, ktoré takýmto prejavom zamýšľala vyvolať (II. ÚS 570/2017). Podľa názoru Veľkého senátu ale (na druhej strane) dochádza k porušeniu princípu vyplývajúceho z čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, ak dovolací súd ústavne nekonformným výkladom CSP prizná procesnému úkonu strany tie dôsledky, ktoré zákon s takým prejavom nespájajú. Podľa názoru Veľkého senátu zreteľným dôkazom toho, aký bol zámer zákonodarcu pri stanovení predpokladov prípustnosti dovolania, v ktorých dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, je samotný priebeh a najmä výsledok legislatívneho procesu zavŕšeného prijatím CSP. Zákonodarnému zboru bol predložený návrh CSP s ustanoveniami upravujúcimi prípustnosť dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v tomto znení: „Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, d) ak má byť dovolacím súdom vyriešená právna otázka posúdená inak“. Na základe pozmeňujúceho a doplňujúceho návrhu poslancov bolo z predloženého návrhu vypustené ustanovenie označené v návrhu CSP ako písmeno „d)“ tohto ustanovenia. Tým zákonodarca zreteľne vyjadril svoj zámer, prípustné výlučne z dôvodov uvedených v písmenách a), b), c), resp. aby dovolanie nebolo prípustné z dôvodu obdobného“. Na základe uvedeného Veľký senát vyslovil, že extenzívny výklad ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je prípustný. S uvedeným právnym záverom Veľkého senátu sa vec prejednávajúci senát v preskúmvanej veci stotožnil. Bez legislatívnej zmeny nie je extenzívny výklad § 421 ods. 1 písm. a) CSP možný, preto z tohto dôvodu nie je dovolanie prípustné. Princíp právnej istoty ako jeden zo základných princípov právneho štátu vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy SR okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodujú s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované v zmysle predvídateľnosti práva. Diametrálne odlišné právne posúdenie veci súdom v skutkovo totožných veciach za jednotnej právnej úpravy je v podmienkach materiálneho právneho štátu neakceptovateľné.

31. Z vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd SR k záveru, že dovolanie podané podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, preto ho odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

32. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania Najvyšší súd SR neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.